

*Niels Jakob Pasgaard, lektor i pædagogik,
cand.pæd. i filosofi, friskoleforælder*

S K O L E N S

opgave?

TEKST: NIELS JAKOB PASGAARD
ILLUSTRATION: HELENE M. KEINICKE

For mig at se, er skolen den vigtigste institution, vi har. Det er her, vi indfører børnene i samfundet og vores fælles liv, og det er her, vi inviterer dem til at bidrage til den fortsatte udvikling af dette. Det er i skolen, vi giver vores børn mulighederne for at skabe morgendagens samfund. Det er det, der er en skoles opgave.

Men gennem de senere år er denne forståelse af skolens opgave kommet under pres, og i stedet har der udviklet sig en forståelse af, at skolen først og fremmest skal forberede eleverne på videre uddannelse og på at indtræde på arbejdsmarkedet. Ja, det starter faktisk helt nede i førskolealderen, hvor børnene skal være læringsparate og skoleparate i en stadig tidligere alder. Herefter følger skolens hæsblæsende jagt på at gøre eleverne uddannelsesparate, og når det mål er opfyldt, gælder det karrierelæringen og de unge menneskers arbejdsmarkedsparathed. Alt handler pludselig om at blive parat til det næste trin i en uendelig kvalificeringsproces, der næsten kun kan ende med en stressudløst og alt for tidlig parathed til at dø.

Al denne forjagethed er en misforståelse af, hvad skolen bør være. Skolens elever skal ikke blindt tilpasse sig ydre krav om "parathed". De skal ikke skynde sig. De skal derimod lære at fordybe sig, at dvæle ved tingene, at blive ved med at være nysgerrige, eksperimenterende, legende og fulde af spørgelyst. De skal indføres i vores kultur, men de skal også udfordre den og føre den videre i nye retninger. De skal dannes som mennesker og individer, men de skal også bidrage til at danne os som samfund og fællesskab. De skal være med til at videreføre den kultur, vi har og skabe den kultur, de engang skal være voksne i. Den slags tager tid.

Derfor er grundskolens vigtigste opgave i dag at insistere på at være netop skole. Den skal være skole i den oldgræske forståelse *Scholé*; det vil sige “fri tid” – et fristed, hvor samfundets mål og krav ikke gælder, men hvor eleverne, i samarbejde med læreren, selv finder deres mål. Samtidig skal den være skole i den latinske forståelse *Ludus*; det vil sige et sted for leg og nysgerrige eksperimenter, et sted hvor alting kan kastes op i luften og bringes i spil på nye måder, hvor vaner udfordres, og hvor alle stemmer høres. Skolen skal være et sted, hvor elever i mødet med den eksisterende viden, kultur og tradition, udvikler en fri virke- og spørgelyst, der kan hjælpe dem med at skabe det samfund, de ønsker.

Samfundet har, for at kunne videreføres og forny sig, brug for en grundskole, der kan og tør insistere på at være skole på denne måde. Og grundskolen har brug for forældrenes opbakning til og forståelse for, at det netop er dette, der er skolens vigtigste opgave – og ikke det, at sikre det enkelte barns uddannelses- og arbejdsmarkedsparathed så hurtigt og effektivt som muligt.

Lige nu er det, måske især pga. den meget stramme statslige og kommunale outputstyring af folkeskolen, i høj grad friskolerne, der er garanteret for, at vi har en skole, der lever op til dét, som er en grundskoles formål. Her fokuserer man ikke enøjtet på det målbare læringsudbytte, her prioriterer man stadig en legende og eksperimenterende tilgang til undervisningen, og her har man stadig forståelse for, at ting tager tid – og for at de *skal* tage tid. Det bør friskolerne værne om – og folkeskolen lade sig inspirere af. ●